

XXII Krajowa Wystawa Koników Polskich – TARPANIADA 2023

Hieronim Frąckowiak, Maciej Zdun

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

XXII Krajowa Wystawa Koników Polskich TARPANIADA 2023 odbyła się w Stadzie Ogierów Sieraków w dniach 25-26.08.2023 r. Doroczne spotkanie hodowców, sympatyków i miłośników koni tej rodzimej rasy jest od ponad 20 lat wpisane w kalendarz wydarzeń w Stadzie Ogierów Sieraków. Równoległe z Krajową Wystawą Koników Polskich od roku 2010 odbywa się Krajowy Czemponat Koni Rasy Konik Polski, a w roku bieżącym ponadto w ramach Tarpaniady obchodzono 40-lecie hodowli koników polskich w Stadzie Ogierów Sieraków. Patronat honorowy nad tymi wydarzeniami objął Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Robert Telus.

Bogaty program tego spotkania poza licencją ogierów, próbą polową i Krajową Wystawą Koników Polskich obejmował uroczyste otwarcie obchodów 40-lecia hodowli koników polskich i otwarcie Muzeum Konika Polskiego. Zadbano także o akcent naukowy, konferencję, podczas której dr inż. Anna Nowicka-Posłuszna przedstawiła historię hodowli koni rasy konik polski w SO Sieraków. Odślonięto i poświęcono tablice upamiętniające postacie dyrektora Zbigniewa Chrzanowskiego i prezesa Marka Zaleskiego. Atrakcją dla uczestników Tarpaniady stanowiły pokazy na konikach polskich amazonek z Grupy Andrzeja Woźniaka.

Komisja sędziowska Wystawy w składzie prof. dr hab. Zbigniew Jaworski, Mirosław Konarczak i Marek Żuławski oceniła przedstawione koniki polskie wpisane lub mające prawo wpisu do Księgi Stadnej Koników Polskich w klasach: a) ogierzy uznane, b) klacze 3-letnie i starsze wpisane lub mające prawo wpisu do księgi, c) młodzież – ogierki 2-letnie i jednoroczne, klaczki 2-letnie i jednoroczne. Ocena obejmowała pięć kryteriów: typ rasowy, pokrój, ruch w stępie, ruch w kłusie oraz kondycję, pielęgnację i przygotowanie do prezentacji. Za każde z kryteriów oceny poszczególne członkowie Ko-

misji mogli przyznać do 10 punktów bonitacyjnych. Wynik ostateczny stanowiła średnia arytmetyczna ocen cząstkowych. Łączna ocena mogła osiągnąć maksymalnie 50 punktów. Wykaz tegorocznych czempionów i wicczempionów Krajowego Czemponatu Koni Rasy Konik Polski przedstawiono w tabeli 1, a koni, które uzyskały pierwsze lokaty w poszczególnych kategoriach wystawy w tabeli 2.

Klacz WIOSNA nr kat. 26 wystawiana przez Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane „Gałopol” Sp. z o.o. jako najlepsza klacz wystawy została nagrodzona przechodnią nagrodą im. Stanisława Łukomskiego. Nagrodę wręczył jeden z pomysłodawców i pierwszych organizatorów Wystawy, autor nazwy TARPANIADA – Jerzy Łukomski – syn Stanisława Łukomskiego.

Na tegorocznej Tarpaniadzie zdecydowany prymat należał do koni wyhodowanych w Przedsiębiorstwie Rolniczo-Hodowlanym „Gałopol” Sp. z o.o.

Zdobyte czempionaty i wysokie lokaty koni ze Stada Ogierów w Sierakowie zaprezentowanych na tegorocznej i poprzednich Wystawach potwierdziły przynależność tego ośrodka hodowli koników polskich do grona wiodących w kraju. Osiągnięty poziom hodowli jest efektem racjonalnej i konsekwentnej pracy hodowlanej opartej na fachowości i merytorycznej wiedzy kadry zarządzającej i codziennym trudzie pracowników obsługi. Pasja, zaangażowanie i bardzo emocjonalny stosunek załogi do wykonywanej pracy stanowią niezbędną wartość dodaną, która prowadzi do sukcesu.

Utworzone w 1983 roku w Stadzie Ogierów w Sierakowie stado koników, powiększyło o kolejne 20 klaczy populację tej rodzimej rasy koni. Pierwsze stado koników polskich utworzono w roku 1968 w Stadninie Koni Racot z limitem 30 klaczy, kolejne w Stadninie Koni Dobrzyń w roku 1979 z limitem 20 klaczy. Tworzenie

Tabela 1

Czempiony i wicczempiony hodowlane klaczy oraz ogierów rasy konik polski przyznane na Krajowym Czemponacie Koni Rasy Konik Polski przeprowadzonym w dniach 25-26.08.2023 r. w Sierakowie

Tytuł	Nr. Kat.	Koń/Nr paszportu	Maść/ Ojciec/Matka	Hodowca/ Właściciel
Klacz rasy Konik Polski				
I Lokata (Czempion)	13	JAGIENKA SO 616011610100121	myszata/ TASAK/JAGA SO	Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane GAŁOPOL Sp. z o.o.
II Lokata (Wicczempion)	11	TYCZKA 616011580274021	myszata/ HOCZYN/TYLAWA P	Roztoczański Park Narodowy
Ogier rasy Konik Polski				
I Lokata (Czempion)	4	PERON SO 616011610079222	c. myszata/ NEWTON/POLCIA SO	Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane GAŁOPOL Sp. z o.o.
II Lokata (Wicczempion)	17	PERCY 616011610236421	myszata/ NABUCCO/PERSJA I	Józef Kin

Tabela 2

Wykaz koni rasy Konik Polski, prezentowanych na XXII Krajowej Wystawie Koników Polskich – TARPANIADA 2023, które uzyskały pierwsze lokaty w poszczególnych kategoriach

Nr kat.	Koń/Nr paszportu	Data urodzenia	Ojciec/ Matka	Hodowca/ Właściciel	Ocena końcowa
Klaczce rocznik 2022					
2	WERINA SO 616011610079822	15.04.2022	JANOSIK SO/ WERIA	Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane GAŁOPOL Sp. z o.o.	42,82
Ogiery rocznik 2022					
4	PERON SO 616011610079222	20.04.2022	NEWTON / POLCIA SO	Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane GAŁOPOL Sp. z o.o.	42,98
Klaczce rocznik 2021					
13	JAGIENKA SO 616011610100121	25.04.2021	TASAK/ J AGA SO	Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane GAŁOPOL Sp. z o.o.	44,49
Ogiery rocznik 2021					
17	PERCY 616011610236421	25.07.2021	NABUCO/ PERSJA I	Józef Kin	42,82
Klaczce starsze					
26	WIOSNA 616011610087320	29.04.2020	TASAK/ WIOSENKA	Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane GAŁOPOL Sp. z o.o.	43,65
Ogiery starsze					
28	NAPLOT 616011580360120	16.03.2020	LOTNIK/ NAPA	Roztoczański Park Narodowy	43,32

stad koników polskich pozostawało w bezpośrednim związku z zatwierdzonym w 1979 roku przez Departament Produkcji Zwierzęcej Ministerstwa Rolnictwa programem utworzenia zachowawczej grupy hodowlanej około 100 klaczy w skali kraju, z wyłączeniem grupy rezerwatowej utrzymywanej w Popielnie. Finansowanie tego przedsięwzięcia zapewniał Fundusz Rozwoju Biologicznego.

Stado podstawowe koników polskich w Stadzie Ogierów Sieraków utworzono w roku 1983 z młodych klaczy, wśród których były konie 2-letnie, roczne i odsadki zakupione w stadninach Racot i Dobrzyniewo oraz tylko trzech klaczy zakupionych z hodowli terenowej. Pierwsze źrebięta były potomstwem ogierów Nord ur. 1978 (Luzak -Narlisa po Lis) i Hultaj ur. 1979 (Odmęt- Hubka po Oszczep), które wyhodowano w SK Racot. Ogier Nadiak (Niw- Nadworna) ur. 1979 w Popielnie, w wieku 6 lat został odłowiony z hodowli rezerwatowej i zakupiony przez SO Sieraków w celu wprowadzenia nowego genotypu koni. Wraz z pojawieniem się kolejnych roczników przychówku w roku 1988 zaistniała możliwość włączenia do stada podstawowego pierwszej klaczy własnego chowu, a była to Dżemila ur. w 1985 r. (Hultaj- Dżungaria). Znamienne było to, że ojcem klaczy Dżungaria był

ogier konia Przewalskiego. Potomstwo klaczy Dżemila było ostatnim, które bez obustronnego czystorasowego pochodzenia wpisano do ksiąg hodowlanych rasy konik polski. Kolejne wpisy do ksiąg stadnych dotyczyły już tylko koni, które spełniały kryteria księgi zamkniętej. Stado koników polskich utrzymywane w SO Sieraków podobnie jak pozostałe dotowane ośrodki hodowli zachowawczej ma zapewnić egzystencję rasy, ujednoczenie typu i standardu rasowego oraz zachowanie rodów, czyli linii męskich i rodzin linii żeńskich. Stan stada podstawowego waha się w przedziale 18 do 23 klaczy, każdego roku do stada wprowadza się od 1 do 4 klaczy pierwiastek, które zastępują klaczce starsze. Wycofane ze stada klaczce są sprzedawane i zasilają hodowlę terenową. W historii SO Sieraków funkcjonowała centralna baza ogierów koników polskich, które zgromadzono ze wszystkich ośrodków hodowli zachowawczej. Istnienie bazy umożliwiała hodowcom dostęp do ogierów wszystkich rodów.

Na przestrzeni minionych 40 lat hodowlę koników polskich w SO Sieraków prowadzili: Rajmund Wodkowski, Zbigniew Chrzanowski, Wojciech Ganowicz, Magdalena Walos, aktualnie Dominika Suska-Musiał. Codzienną opiekę nad sierakowskim stadem klaczy koników polskich pełnili Józef Buśko, od roku 1991 Andrzej Woźniak, a obecnie jego syn Łukasz Woźniak.

Andrzej Woźniak założył w SO Sieraków grupę artystyczną, w ramach której dzieci i młodzież wykonują akrobacje na konikach polskich. Jego dzieło kontynuuje syn Łukasz, a zespół nazywany jest „Zespołem akrobacyjnym Andrzeja Woźniaka”.

Stan współczesnej hodowli koników polskich i jej sukcesy, przedstawione w trakcie Tarpianiady w szerszej retrospekcji przywołują postać prof. Tadeusza Vetulaniego, który stworzył bazę informacji naukowych i wprowadził tę rasę koni do nauki światowej. W tegorocznej Tarpianiadzie uczestniczył syn profesora – Zygmunt Vetulani profesor Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W artykule wykorzystano informacje z opracowania dr inż. Anny Nowickiej-Postulskiej pt. „Hodowla koni rasy konik polski w Stadzie Ogierów Sieraków”.